

МІНІСТЕРСТВО СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

НАКАЗ

01.06.2012 № 329/409/652/502

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
20 червня 2012 р.
за № 1007/21319

Про взаємодію місцевих органів виконавчої влади з питань здійснення контролю за умовами утримання і виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які виховуються в прийомних сім'ях та дитячих будинках сімейного типу, соціального супроводження прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу

Відповідно до підпункту 65.5 пункту 65 [Національного плану дій на 2012 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010-2014 роки "Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава"](#), затвердженого Указом Президента України від 12 березня 2012 року № 187, абзацу третього пункту 5 статті 1 [Указу Президента України від 16 грудня 2011 року № 1163](#) "Про питання забезпечення реалізації прав дітей в Україні" та з метою вдосконалення взаємодії суб'єктів, що здійснюють комплексний контроль за умовами утримання і виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які виховуються в прийомних сім'ях та дитячих будинках сімейного типу, соціальне супроводження прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу, НАКАЗУЄМО:

1. Затвердити [Порядок взаємодії місцевих органів виконавчої влади з питань здійснення контролю за умовами утримання і виховання дітей-сиріт та дітей](#), позбавлених батьківського піклування, які виховуються в прийомних сім'ях та дитячих будинках сімейного типу, соціального супроводження прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу, що додається.

2. Департаменту з усиновлення та захисту прав дитини Міністерства соціальної політики України (А. Філіпішина) подати цей наказ в установленому законодавством порядку на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.

3. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

4. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступників Міністрів відповідно до розподілу обов'язків.

Віце-прем'єр-міністр України -
Міністр соціальної

політики України	С. Тігіпко
Вице-прем'єр-міністр України - Міністр охорони здоров'я України	Р. Богатирьова
Міністр освіти і науки, молоді та спорту України	Д. Табачник
Міністр внутрішніх справ України	В. Захарченко

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства
соціальної політики України,
Міністерства охорони
здоров'я України,
Міністерства освіти і науки,
молоді та спорту України,
Міністерства внутрішніх
справ України
01.06.2012 № 329/409/652/502
Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
20 червня 2012 р.
за № 1007/21319

ПОРЯДОК

взаємодії місцевих органів виконавчої влади з питань здійснення контролю за умовами утримання і виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які виховуються в прийомних сім'ях та дитячих будинках сімейного типу, соціального супроводження прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу

I. Загальні положення

1.1. Цей Порядок визначає механізм співпраці спеціалістів служб у справах дітей, центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, навчальних закладів, установ охорони здоров'я, органів внутрішніх справ під час здійснення комплексного контролю за умовами утримання і виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які виховуються в прийомних сім'ях та дитячих будинках сімейного типу, соціального супроводження прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу.

1.2. У цьому Порядку терміни вживаються у значеннях, наведених у Законах України "Про охорону дитинства", "Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю", "Про соціальні послуги", "Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування".

II. Суб'єкти взаємодії

2.1. Суб'єктами взаємодії є особи, які здійснюють контроль за умовами утримання і виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які виховуються в прийомних сім'ях та дитячих будинках сімейного типу, соціальне супроводження прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу:

спеціалісти служб у справах дітей;

спеціалісти центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді;

вихователі дошкільних навчальних закладів, де навчаються прийомні діти та діти-вихованці;

класні керівники навчальних закладів, де навчаються прийомні діти, діти-вихованці;

лікар, який надає первинну медичну (медико-санітарну) допомогу;

працівник уповноваженого підрозділу місцевого органу внутрішніх справ за територіальним розташуванням прийомної сім'ї, дитячого будинку сімейного типу.

2.2. Відповідальними за здійснення комплексного контролю за умовами утримання і виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які виховуються в прийомних сім'ях та дитячих будинках сімейного типу, є керівники установ та закладів, зазначених у пункті 2.1 цього розділу.

III. Форми і механізм взаємодії

3.1. Формами взаємодії є:

обмін письмовою та усною інформацією;

проведення спільних заходів (робочі зустрічі, наради, засідання за "круглим столом", семінари, тренінги тощо);

участь у засіданнях комісії з питань захисту прав дитини;

підведення підсумків роботи, формування рекомендацій для дітей, сімей, фахівців.

3.2. Механізм взаємодії передбачає своєчасне інформування між суб'єктами взаємодії про утворення та функціонування прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу, влаштування в них дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, протягом 5 робочих днів.

3.3. Керівники установ та закладів суб'єктів взаємодії після отримання інформації про утворення прийомної сім'ї, дитячого будинку сімейного типу від служби у справах дітей видають наказ щодо визначення відповідальної особи та конкретних заходів щодо здійснення контролю за умовами утримання і виховання дітей у прийомних сім'ях та дитячих будинках сімейного типу, соціального супроводження прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу.

3.4. Обмін інформацією між суб'єктами взаємодії здійснюється щокварталу.

Суб'єкти взаємодії невідкладно інформують службу у справах дітей за місцем функціонування прийомної сім'ї, дитячого будинку сімейного типу при виникненні ускладнень або кризової ситуації з прийомною дитиною, дитиною-вихованцем, прийомними батьками, батьками-вихователями, рідними дітьми прийомних батьків, батьків-вихователів, між прийомною дитиною, дитиною-вихованцем та батьками або між дітьми в родині чи про інші обставини, які можуть негативно вплинути на добробут чи стан дитини, родини.

3.5. Інформацію про дитину та сім'ю кожний із суб'єктів обробляє тільки в професійних цілях та з урахуванням вимог [Закону України "Про захист персональних даних"](#).

3.6. За потреби кожний із суб'єктів взаємодії ініціює проведення спільної зустрічі, наради чи іншого заходу для вирішення нагальних питань захисту прав прийомної дитини, дитини-вихованця.

IV. Обов'язки і завдання суб'єктів взаємодії

4.1. Основними завданнями суб'єктів взаємодії є:

надання необхідної допомоги та підтримки прийомній сім'ї, дитячому будинку сімейного типу у створенні належних умов для їх належного функціонування та захисту прав дітей, які в них виховуються;

прогнозування проблем, з якими сім'я та дитина можуть зіткнутись у подальшому, з метою запобігання, виявлення та припинення порушень прав прийомної дитини, дитини-вихованця;

надання кваліфікованих послуг для оптимальної адаптації та розвитку дитини, яка виховується в прийомній сім'ї, дитячому будинку сімейного типу;

стимулювання прийомної сім'ї, дитячого будинку сімейного типу до спільної діяльності у вирішенні проблем, активізації їх власних можливостей;

забезпечення комплексного контролю за умовами утримання і виховання дитини в прийомній сім'ї, дитячому будинку сімейного типу.

4.2. Реалізація завдань ґрунтується на основі:

партнерських відносин між фахівцями, прийомними батьками, батьками-вихователями і дітьми, які виховуються в прийомних сім'ях, дитячих будинках сімейного типу;

принципу конфіденційності та професійності.

4.3. Суб'єкти взаємодії зобов'язані:

інформувати один одного про утримання і виховання дітей у прийомних сім'ях та дитячих будинках сімейного типу, забезпечення їх потреб, захист їх прав;

володіти інформацією про дитину, її потреби, особливості розвитку, стан здоров'я;

прогнозувати проблеми дитини щодо особливостей розвитку, стану здоров'я, з якими прийомна сім'я, дитячий будинок сімейного типу можуть

зіткнутись у подальшому, з метою запобігання, виявлення та припинення порушень прав дитини;

невідкладно інформувати службу у справах дітей про ускладнення або виникнення кризової ситуації з прийомною дитиною, дитиною-вихованцем, прийомними батьками, батьками-вихователями, рідними дітьми прийомних батьків, батьків-вихователів, між прийомною дитиною, дитиною-вихованцем та батьками або між дітьми в родині чи інші обставини, які можуть негативно вплинути на добробут чи стан дитини, родини;

ініціювати проведення спільної зустрічі, наради чи іншого заходу для вирішення нагальних питань захисту прав прийомної дитини, дитини-вихованця;

стимулювати прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу до самостійної діяльності у вирішенні проблем, активізації їх власних можливостей та ресурсів.

4.4. Про умови і порядок здійснення комплексного контролю прийомні батьки та батьки-вихователі мають бути поінформовані під час проходження ними навчання з проблем виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, яке здійснює центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.

4.5. Обов'язки суб'єктів взаємодії:

4.5.1 вихователь дошкільного навчального закладу або класний керівник загальноосвітнього навчального закладу забезпечує:

координацію зусиль навчального закладу та сім'ї з виховання та розвитку прийомної дитини, дитини-вихованця;

єдине виховне середовище у дошкільному навчальному закладі або загальноосвітньому навчальному закладі;

надання просвітницької інформації прийомним батькам, батькам-вихователям;

комфортні умови під час перебування дитини у дошкільному навчальному закладі або загальноосвітньому навчальному закладі;

надання щорічної інформації про стан навчання та розвитку прийомної дитини, дитини-вихованця службі у справах дітей;

4.5.2 лікар, який надає первинну медичну (медико-санітарну) допомогу, забезпечує:

нагляд за станом здоров'я прийомної дитини, дитини-вихованця;

заходи для оптимального фізичного розвитку прийомної дитини, дитини-вихованця та проводить його оцінку;

надання необхідної медичної допомоги на первинному рівні відповідно до клінічних протоколів;

направлення до закладів охорони здоров'я вторинного та третинного рівнів (за потреби);

надання щорічної інформації про стан здоров'я прийомної дитини, дитини-вихованця службі у справах дітей;

4.5.3 працівник уповноваженого підрозділу органу внутрішніх справ забезпечує:

захист прав та законних інтересів прийомної дитини, дитини-вихованця;

вжиття заходів до запобігання вчиненню злочинів чи інших правопорушень щодо прийомної дитини, дитини-вихованця;

проведення профілактично-роз'яснювальної роботи з прийомною дитиною, дитиною-вихованцем, членами сім'ї з метою формування правової культури для запобігання вчиненню протиправних дій (у разі потреби або на вимогу суб'єктів взаємодії);

надання щорічної інформації про захист прав та законних інтересів прийомної дитини, дитини-вихованця службі у справах дітей;

4.5.4 спеціаліст центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді забезпечує:

здійснення соціального супроводження прийомної сім'ї, дитячого будинку сімейного типу на основі індивідуального плану соціального захисту дитини-сироти, дитини, позбавленої батьківського піклування, та оцінки потреб дитини;

надання щорічної інформації про здійснення соціального супроводження прийомної сім'ї, дитячого будинку сімейного типу службі у справах дітей;

4.5.5 спеціаліст служби у справах дітей забезпечує:

комплексний контроль за умовами утримання і виховання прийомної дитини у прийомній сім'ї, дитини-вихованця у дитячому будинку сімейного типу;

документування результатів комплексного контролю про стан виховання, утримання і розвитку кожної конкретної дитини в прийомній сім'ї, дитячому будинку сімейного типу на основі інформації, наданої суб'єктами взаємодії;

узагальнення інформації, наданої суб'єктами взаємодії, підготовку звіту про умови утримання і виховання прийомної дитини, дитини-вихованця в прийомній сім'ї, дитячому будинку сімейного типу.

4.6. Інформація, яка надається вихователем дошкільного навчального закладу або класним керівником загальноосвітнього навчального закладу, повинна містити:

динаміку розвитку прийомної дитини, дитини-вихованця, навчальні досягнення (якісні зміни, які відбулися протягом звітного періоду);

системність відвідування прийомною дитиною, дитиною-вихованцем навчального закладу, її зовнішній вигляд;

забезпеченість прийомної дитини, дитини-вихованця необхідним шкільним приладдям та іншими речами;

виконання домашнього завдання (постійність, якість виконання);

активність прийомної дитини, дитини-вихованця у навчальному процесі та позашкільній діяльності;

потребу прийомної дитини, дитини-вихованця в індивідуальному навчанні та його забезпеченість;

системність відвідувань прийомною дитиною, дитиною-вихованцем занять та конкретні причини невідвідування занять;

емоційний стан прийомної дитини, дитини-вихованця, її поведінку в колективі;

характеристику стосунків прийомної дитини, дитини-вихованця з прийомними батьками, батьками-вихователями;

участь прийомних батьків, батьків-вихователів у вихованні та навчанні дитини.

Інформація надається за підписом вихователя дошкільного навчального закладу або класного керівника загальноосвітнього навчального закладу та керівника навчального закладу і завіряється печаткою цього закладу.

4.7. Інформація, яка надається лікарем, який надає первинну медичну (медико-санітарну) допомогу, повинна містити:

зміни у стані здоров'я прийомної дитини, дитини-вихованця;

дані про проведені профілактичні щеплення;

результати обов'язкових профілактичних медичних оглядів прийомних дітей, дітей-вихованців;

інформацію щодо обстеження та лікування на вторинному та третинному рівнях медичної допомоги, санаторно-курортне лікування, оздоровлення прийомної дитини, дитини-вихованця;

виконання прийомними батьками, батьками-вихователями зобов'язань щодо здоров'я прийомної дитини, дитини-вихованця, її фізичного та морального розвитку (чи виконуються прийомними батьками, батьками-вихователями рекомендації лікаря щодо дотримання лікувально-профілактичних, реабілітаційних, санітарно-гігієнічних або оздоровчих заходів, виконання календаря щеплень).

Інформація надається за підписом лікаря, який надає первинну медичну (медико-санітарну) допомогу, та керівника закладу охорони здоров'я і завіряється печаткою цього закладу.

4.8. Інформація, яка надається працівником уповноваженого підрозділу органу внутрішніх справ, повинна містити:

кількість відвідувань прийомної сім'ї, дитячого будинку сімейного типу;

факти неналежної поведінки з боку прийомної дитини, дитини-вихованця чи прийомних батьків, батьків-вихователів;

перелік зареєстрованих правопорушень, скоєних прийомною дитиною, дитиною-вихованцем, прийомними батьками, батьками-вихователями, а також відносно них, або інформацію про відсутність таких правопорушень;

вжиті профілактичні заходи.

Інформація надається за підписом працівника уповноваженого підрозділу органу внутрішніх справ та керівника територіального підрозділу органу внутрішніх справ.

4.9. Інформація, яка надається спеціалістом центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, повинна містити:

регулярність відвідування прийомної сім'ї, дитячого будинку сімейного типу (протягом першого місяця перебування дитини в сім'ї відвідувати сім'ю щотижня; наступні три місяці - не менше одного разу на два тижні; надалі, протягом першого року, за потреби, але не рідше одного разу на місяць; потім - не рідше одного разу на два - три місяці);

готовність прийомних батьків, батьків-вихователів, прийомної дитини, дитини-вихованця до співпраці з соціальним працівником (зазначається в перший рік створення, надалі аналізується якість співпраці);

результати здійснення соціального супроводження;

мікроклімат у прийомній сім'ї, дитячому будинку сімейного типу, стосунки між прийомними батьками, батьками-вихователями і прийомними дітьми, дітьми-вихованцями; рідними дітьми і прийомними дітьми, дітьми-вихованцями, між батьками та рідними дітьми;

результати роботи, проведеної з прийомною дитиною, дитиною-вихованцем, згідно з визначеними проблемами в оцінці потреб дитини, планах соціального супроводження прийомної сім'ї, дитячого будинку сімейного типу;

досягнення прийомної дитини, дитини-вихованця, набуття навичок та розвиток її здібностей;

труднощі розвитку, виховання, поведінки прийомної дитини, дитини-вихованця, конкретне викладення проблеми, шляхи і механізми її подолання із залученням усіх суб'єктів взаємодії;

зміни у складі прийомної сім'ї, дитячого будинку сімейного типу (якщо такі зміни відбувалися) та реакція на них прийомної дитини, дитини-вихованця;

житлово-побутові умови проживання прийомної сім'ї, дитячого будинку сімейного типу: наявність власного життєвого простору для кожної прийомної дитини, дитини-вихованця, окремого ліжка, місця для зберігання особистих речей, навчання, відпочинку тощо (зазначається в перший рік після утворення, надалі - зміни: погіршення або покращення ситуації);

забезпечення прийомної дитини, дитини-вихованця належним одягом, взуттям відповідно до сезону та потреб, повноцінним харчуванням, предметами особистої гігієни, канцтоварами тощо;

особливості положень договору про влаштування дітей на виховання та спільне проживання у прийомній сім'ї, угоди про організацію діяльності дитячого будинку сімейного типу та їх виконання;

результати роботи, проведеної з прийомними батьками, батьками-вихователями, виконання ними рекомендацій, наданих соціальним працівником, реакція на них;

чи проходили прийомні батьки, батьки-вихователі навчання з метою підвищення їх виховного потенціалу та які рекомендації їм надані (якщо не проходили - вказати причину);

співпраця центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді та служби у справах дітей;

досягнення у самостійній діяльності прийомних батьків, батьків-вихователів щодо вирішення проблем, активізації своїх власних можливостей та ресурсів;

рекомендації та (або) критичні зауваження прийомним батькам, батькам-вихователям.

Соціальний працівник обов'язково ознайомлює обох прийомних батьків, батьків-вихователів із підготовленою інформацією.

У разі незгоди прийомних батьків, батьків-вихователів із інформацією ними робиться відповідний запис з викладенням причин незгоди.

Інформація надається за підписом спеціаліста центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді та директора центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді і завіряється печаткою цього закладу.

4.10. Інформація, надана суб'єктами взаємодії, узагальнюється службою у справах дітей, яка щороку готує звіт про стан утримання та виховання прийомної дитини, дитини-вихованця в прийомній сім'ї, дитячому будинку сімейного типу.

Відлік річного строку починається з часу влаштування дитини в прийомну сім'ю, дитячий будинок сімейного типу.

Дата подання чергового звіту фіксується в індивідуальному плані соціального захисту дитини-сироти, дитини, позбавленої батьківського піклування, яка виховується в прийомній сім'ї, дитячому будинку сімейного типу, в якому також визначається дата подання інформацій усіма суб'єктами взаємодії, про що вони письмово повідомляються службою у справах дітей.

4.11. Звіт про стан утримання та виховання прийомної дитини, дитини-вихованця в прийомній сім'ї, дитячому будинку сімейного типу повинен містити інформацію щодо:

захисту житлових та майнових прав прийомних дітей, дітей-вихованців;

повноти і вчасності отримання державної соціальної допомоги;

місця оздоровлення дітей із зазначенням джерел фінансування;

надання фінансової та матеріальної допомоги родині;

особливості співпраці батьків та суб'єктів взаємодії;

рекомендацій прийомним батькам, батькам-вихователям про покращення утримання, розвитку і виховання дитини;

конкретних завдань для роботи спеціалістів з прийомною дитиною, дитиною-вихованцем, родиною і визначення соціальних послуг;

наявних ресурсів прийомної сім'ї, дитячого будинку сімейного типу, які дозволяють дитині розвиватись;

стосунків дитини з оточенням;

роботи стосовно виходу дитини з прийомної сім'ї, дитячого будинку сімейного типу (для дітей старшого віку);

змін, які рекомендовано внести до індивідуального плану соціального захисту дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування;

виконання рекомендацій попереднього періоду.

4.12. Додатком до звіту можуть бути фотокартки прийомних дітей, дітей-вихованців, які не повинні бути постановними, вони мають бути природними, ілюструвати повсякденне життя.

4.13. Служба у справах дітей обов'язково ознайомлює обох прийомних батьків, батьків-вихователів зі звітом і надає їм один примірник звіту.

У разі незгоди прийомних батьків, батьків-вихователів із інформацією, наведеною у звіті, ними робиться відповідний запис з викладенням причин незгоди.

4.14. Складений службою у справах дітей звіт про стан виховання, утримання і розвитку дитини в прийомній сім'ї, дитячому будинку сімейного типу розглядається на засіданні комісії з питань захисту прав дитини.

4.15. При незгоді прийомних батьків, батьків-вихователів зі звітом або при наданні суб'єктами взаємодії суперечливої інформації звіт розглядається на комісії з питань захисту прав дитини.

На засідання комісії з питань захисту прав дитини обов'язково запрошуються прийомні батьки, батьки-вихователі та спеціалісти, які готували інформацію.

4.16. За результатами розгляду звіту формується зміни або доповнення до індивідуального плану соціального захисту дитини-сироти, дитини, позбавленої батьківського піклування.

Директор Департаменту
з усиновлення та захисту
прав дитини

А. Філіпішина

Директор
Департаменту охорони
материнства, дитинства
та санаторного забезпечення

С. Осташко

Директор департаменту
загальної середньої
та дошкільної освіти

О. Єресько

Т. в. о. начальника
Управління кримінальної
міліції у справах дітей
полковник міліції

М. Макаров